

Verlaging energieheffing en aanpassing quota GSC en WKC

1. Kasinkomsten uit de energieheffing

Realisaties:

- Eind 2015 (gerealiseerd): 4,5 miljoen euro
- Eind 2016 (gerealiseerd): 243,1 miljoen euro
- Tot 30.06.2017 (gerealiseerd): 257,6 miljoen euro (aangaande doorstorting van de inningen door toegangshouders tot 31.05.2017)
- Gecumuleerde realisaties 1.1.2015 – 30.06.2017: 505,2 miljoen euro

Verdere prognoses van de inkomsten verhoogde energieheffing na arrest Grondwettelijk Hof:

- 2017 (prognose): 490,9 miljoen euro (waarvan dus nog te realiseren +/- 233,3 miljoen euro in de tweede jaarthelft)(verwachte ESR-inkomsten liggen beperkt hoger: zie ook de in dat kader voorziene ESR-correctie-uitgavenpost in begroting 2017)
- 2018 (prognose): 134,7 miljoen euro (raming is dat ESR-inkomsten bijna 40 miljoen euro lager zullen liggen)
- 2019 (prognose): 10,5 miljoen euro (raming is dat ESR-inkomsten beperkt lager zullen liggen met 0,7 miljoen euro)

De prognoses hierboven zijn gebaseerd op o.a.:

- De initieel vooropgestelde kruissnelheden in het Vlaams Parlement voor de heffingen 2015-2016 (voor 3,2 miljoen afnamepunten).
- Oninbare heffingen ad 0,5%: Oplevering verplichte rapportering 1.7.2017 aangaande oninbare heffingen wordt nog ingewacht via Vlabel. Afrekening (in plus of min) volgt in principe in de eerstvolgende stortingsronde. Zie ook laatste streepje.
- Het verlaagd tarief 2017 (20-25 MWh).
- Indexatie tarieven 2017.
- Terugval op initiële forfaitaire heffing vanaf 1.1.2018 (nog niet-geïndexeerd en op basis van 3,3 miljoen afnamepunten).

Geraamd onbelast saldo eind 2017: 354 miljoen euro.

2. Eerste doelstelling energieheffing: wegwerken certificatenoverschot en werking certificatenmarkt herstellen

2.1. Startpositie 2014/2015 bij het uitwerken van de energieheffing

Het overschot aan certificaten was de jaren voorafgaand aan de uitwerking van de energieheffing steeds verder toegenomen. Dit had als gevolg dat de marktprijzen sterk gedaald waren, waardoor de certificaten steeds meer aan de decretaal vastgelegde minimumprijs werden verkocht aan de netbeheerders. De netbeheerders moeten deze certificaten opkopen in uitvoering van een openbaredienstverplichting, die oorspronkelijk enkel bedoeld was als noodoplossing bij tijdelijke dalingen van de certificaatprijzen. Bij de netbeheerders werd een zeer groot kapitaal aan certificaten

opgebouwd, waardoor zij ook toenemende financiële kosten moesten dragen. Door de bevrozing van de nettarieven konden zij deze kosten ook gedurende die periode niet doorrekenen in de tarieven. De prognoses op basis van het verwachte aantal toe te leveren certificaten gaven aan dat deze problemen nog zouden toenemen. Er moest een oplossing worden gevonden voor de uit de hand gelopen rol van de netbeheerders en de normale marktwerking van het certificatenstelsel moest worden hersteld.

Voor de berekening van de hoogte van de in 2016 verhoogde energieheffing is toen uitgegaan van volgende weg te werken overschotten:

Prognose cumulatief overschot groenestroomcertificaten 2020: 19,3 miljoen, waarvan 10,4 miljoen Langerlo, 3 miljoen BEE en 5,9 miljoen historisch overschot. Met de ontvangsten van de energieheffing weg te werken over 5 jaar aan waarde GSC van 93 euro = 359,6 miljoen euro per jaar nodig (=19,3 miljoen GSC x 93/5jaar).

Cumulatief overschot warmte-krachtcertificaten 2020: 20,8 miljoen. Weg te werken over 5 jaar aan waarde WKC van 27 euro = 112,3 miljoen euro per jaar nodig.

Totaal : 471,9 miljoen euro per jaar nodig.

Andere uitgaven te financieren met de middelen van de energieheffing:

- VREG (5,1 miljoen euro);
- Calls groene warmte (10,5 miljoen euro);

2.2. Ontwikkelingen sinds 2015 met impact op evolutie certificatenmarkten

2.2.1. Groenestroomcertificatenmarkt

Evolutie overschot groenestroomcertificaten:

- Inleveringsronde 31 maart 2014: 5,9 miljoen certificaten
- Inleveringsronde 31 maart 2015: 8,2 miljoen certificaten
- Inleveringsronde 31 maart 2016: 10,3 miljoen certificaten
- Inleveringsronde 31 maart 2017: 7,7 miljoen certificaten

De portefeuille groenestroomcertificaten bij de netbeheerders is als volgt geëvolueerd:

- 31 maart 2016: 8,5 miljoen certificaten
- 31 maart 2017: 5,9 miljoen certificaten
- 26 juni 2017: 3,6 miljoen certificaten
- 31 augustus 2017: 0,8 miljoen certificaten

De redenen voor de evoluties op vlak van overschot en portefeuille van de netbeheerders zijn de volgende:

- Opkoop van certificaten via DAEB-regeling in 2016 en 2017 ad 165 miljoen euro met middelen van de verhoogde energieheffing;
- De éénmalige verhoging van het quotum naar 23% in 2016;
- Het minder uitreiken van groenestroomcertificaten voor biomassa door de sluiting van Langerlo en de lagere productie van de centrale van Rodenhuize;

- Afschaffing van de retrobanding voor PV-certificaten. Deze retrobanding werd afgeschaft met ingang vanaf 1 januari 2016;
- De netbeheerders hebben een deel van hun stock groenestroomcertificaten kunnen verkopen aan marktpartijen.

De verwachte verhoging van het aantal uitgereikte certificaten vanaf 2017 zal zich ook niet doorzetten omdat BEE niet doorgaat en Langerlo naar alle waarschijnlijkheid niet zullen doorgaan.

In de tweede helft van 2013 werd de aanvraag voor een voorlopige bandingfactor ingediend voor de centrale van BEE Power Gent, waarop deze door het VEA werd berekend en door de minister werd gevalideerd via ministerieel besluit van 25 oktober 2013. Op 2 mei 2016 werd door de Vlaamse Regering beslist dat, aangezien de noodzakelijke definitieve gegevens van de installatie door de steunaanvrager niet binnen de wettelijke termijn van uiterlijk zes maanden na de aanvraag van de definitieve bandingfactor zijn aangeleverd¹, de voorlopige bandingfactor voor dit project kwam te vervallen. Het beroep van de projectontwikkelaar werd door de Raad van State (RvS) verworpen.

Voor de conversie van de centrale te Langerlo werd de aanvraag voor een voorlopige bandingfactor ingediend en afgehandeld in de tweede helft van 2013. De definitieve bandingfactor werd toegekend in juli 2015, via ministerieel besluit van 14 juli 2015. De centrale van Langerlo werd op 20 april 2017 failliet verklaard en gaat waarschijnlijk niet door. Momenteel loopt er echter nog een beroep van de curatoren bij de RvS tegen de beslissing van het VEA om de geldigheidsduur van de startdatum niet te verlengen.

2.2.2. Warmte-krachtcertificaten

Evolutie overschot warmte-krachtcertificaten:

- Inleveringsronde 31 maart 2014: 11,0 miljoen certificaten
- Inleveringsronde 31 maart 2015: 12,9 miljoen certificaten
- Inleveringsronde 31 maart 2016: 14,4 miljoen certificaten
- Inleveringsronde 31 maart 2017: 16,6 miljoen certificaten

De portefeuille warmte-krachtcertificaten bij de netbeheerders is als volgt geëvolueerd:

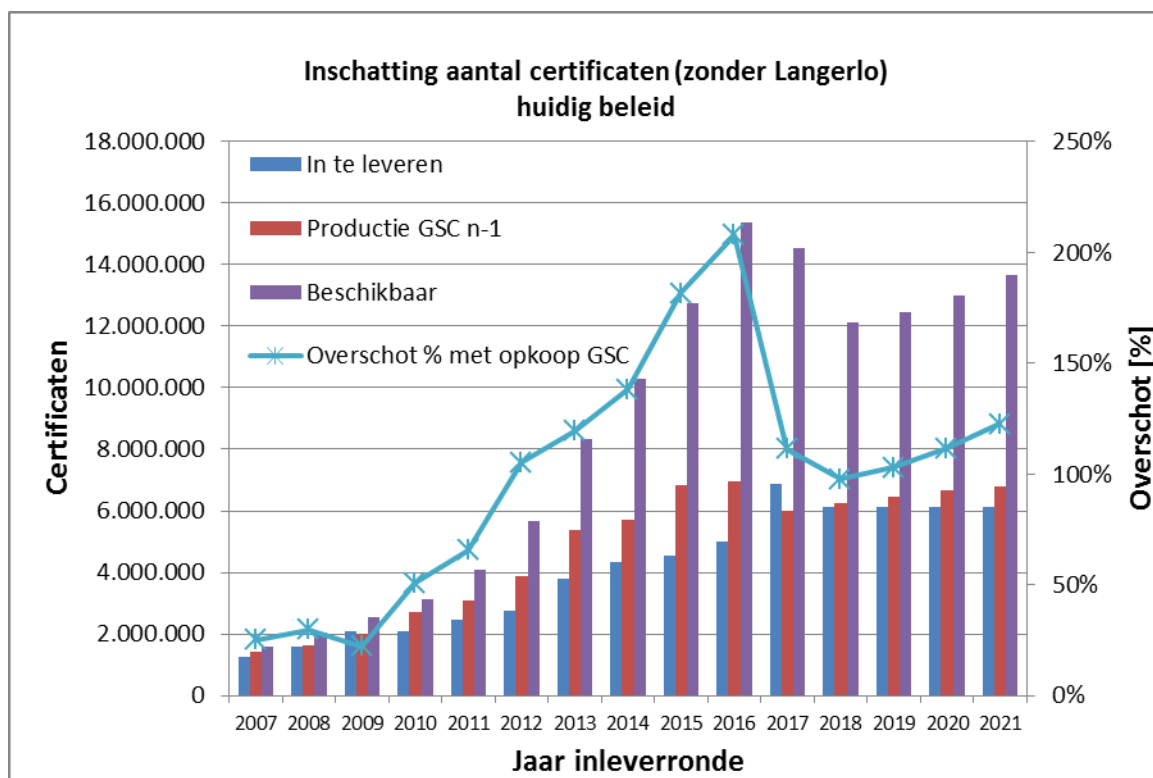
- 31 maart 2016: 7,5 miljoen certificaten
- 31 maart 2017: 10,7 miljoen certificaten

Het overschot warmte-krachtcertificaten evenals de portefeuille warmte-krachtcertificaten bij de netbeheerders is de voorbije jaren blijven stijgen.

¹ Cfr. artikel 6.2/1.7, §2, vierde lid, van het Energiebesluit.

2.3. Recentste prognoses evolutie certificatenoverschotten (2012-2022)

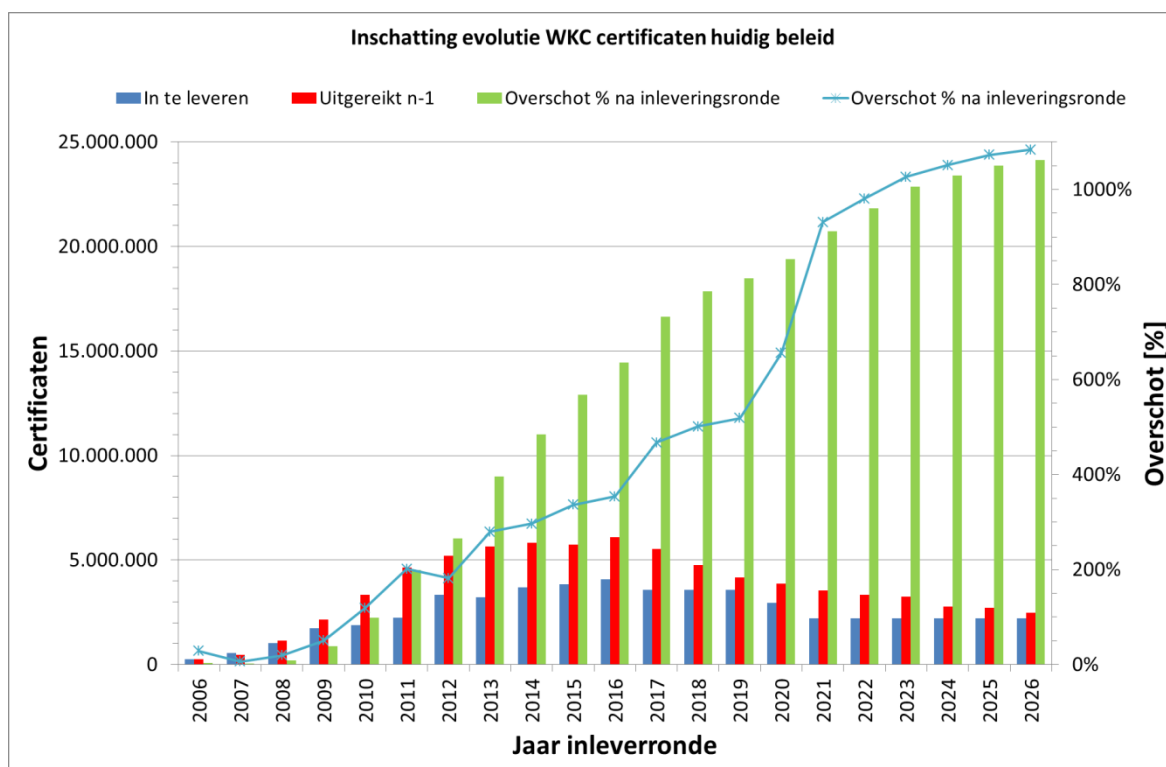
2.3.1. Groenestroomcertificaten (huidig beleid zonder de aanpassingen afgesproken tijdens begrotingsopmaak 2018)

Bovenstaande figuur toont de meest recente prognose van de evolutie van het certificatenoverschot onder het huidige beleid. Er wordt rekening gehouden met de huidige quota en de doelstellingen van het Zonneplan/Energieplan van 6,4 miljoen bijkomende zonnepanelen en het Windplan van 280 bijkomende windturbines. De biomassacentrales van BEE en Langerlo worden niet in rekening gebracht. In 2016 en 2017 worden 1,8 miljoen groenestroomcertificaten van de markt gehaald via de DAEB-regeling.

Volgens de recentste prognoses zou het overschot jaarlijks opnieuw geleidelijk stijgen van ongeveer 100.000 in 2018 naar 700.000 groenestroomcertificaten in 2021. Dit komt voornamelijk door de bijkomende ambities voor wind en PV-installaties met een vermogen groter dan 10 kW.

2.3.2. Warmte-kranchcertificaten (huidig beleid zonder de aanpassingen afgesproken tijdens begrotingsopmaak 2018)

In de huidige beleidsomstandigheden zonder opkoop van WKC-certificaten, neemt het cumulatief overschot van de WKC's systematisch toe. Er wordt een daling van het aantal toe te kennen certificaten verwacht omwille van de degressiviteit en de ingrijpende wijzigingen waardoor er minder certificaten moeten worden uitgereikt aan bestaande WKK-installaties. Het quotumpercentage van het aantal in te dienen certificaten steeg geleidelijk van 8,6% in 2013 naar 11,2% voor de inleveringsronde 2016. Vanaf de inleveringsronde 2017 tot 2019 blijft het quotumpercentage gelijk, maar worden de vrijstellingen voor grote verbruikers verhoogd. Voor de inleveringsronde op 31 maart 2020 wordt het quotum verlaagd van 11,2% naar 9,3% en voor de inleveringsronde 2021 en daarna naar 7%. Hierdoor ligt het verwachte aantal uitgereikte certificaten steeds hoger dan het aantal certificaten dat ingeleverd moet worden met een toename van het overschot tot gevolg.

2.4. Quotumverhogingen om certificaten systemen in evenwicht te houden

2.4.1. Algemene toelichting bij impact quotumverhogingen

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de quotumdoelstellingen groene stroom en de doelstellingen hernieuwbare energie in het kader van de Europese richtlijn. Voor Europa telt de totale productie van hernieuwbare energie onder de vorm van groene stroom, groene warmte en het gebruik van hernieuwbare energie in transport.

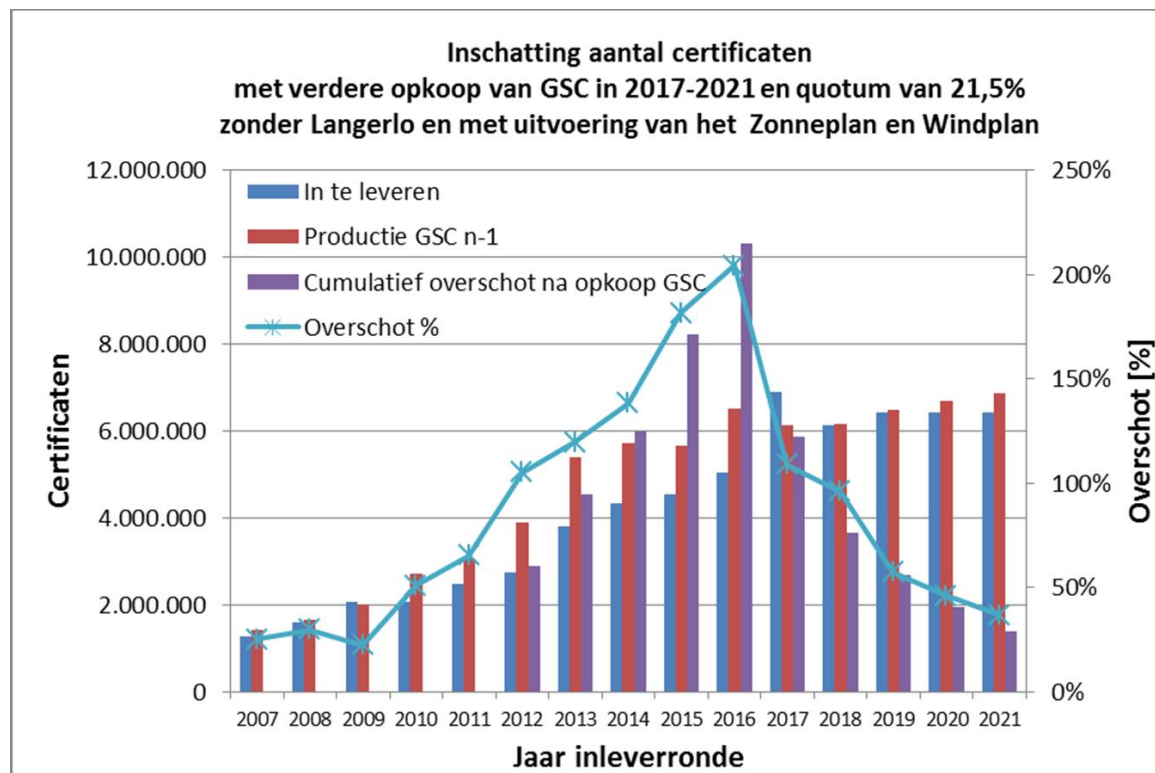
De quota van groene stroom mogen niet vergeleken worden met de doelstellingen in het kader van de richtlijn hernieuwbare energie omdat niet alle verbruik van elektriciteit certificaatplichtig is door de vrijstellingsregeling voor grote verbruiken. Een overschot van groenstroomcertificaten betekent niet dat er een overschot is op de invulling van de doelstelling hernieuwbare energie. Door de vrijstellingsregeling is er geen één-op-één-relatie meer tussen de quota van het groenstroomcertificatensysteem en de doelstelling in het kader van de richtlijn.

Verder is de productie van groene stroom niet allemaal certificaatgerechtigd omwille van de toepassing van een bandingfactor, het schrappen van een aantal categorieën die rendabel zijn zonder steun en de invoering van de eindigheid van ondersteuning van afgeschreven installaties. Dit betekent dat het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten verschilt met de geproduceerde groene stroom die meetelt voor de doelstelling.

De voorgestelde quotumverhoging dient in eerste instantie om de marktwerking van het certificatenstelsel opnieuw te laten functioneren door overmatige certificatenoverschotten weg te werken, rekening houdend met de bijkomende ambities voor zon en wind.

2.4.2. Groenestroomcertificaten

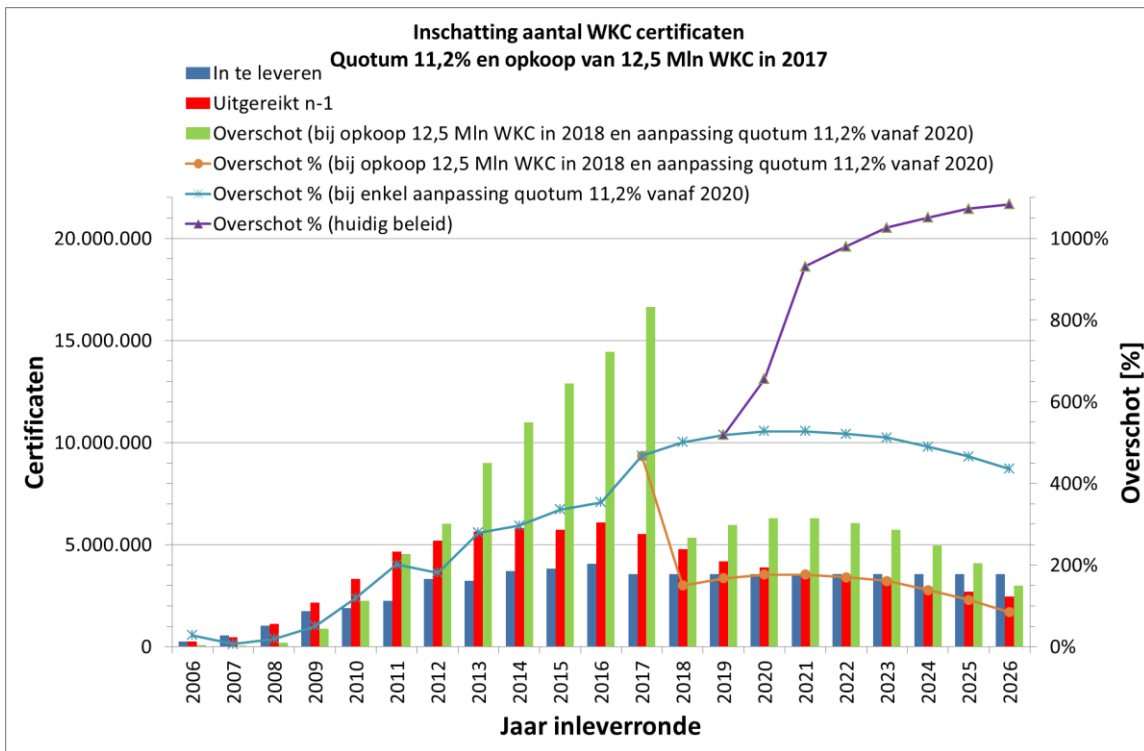
Indien er in 2017 voor 50 miljoen extra, in 2018 voor 152 miljoen euro en in de periode 2019-2021 jaarlijks voor 93 miljoen euro certificaten worden opgekocht, dan volstaat een quotumverhoging naar 21,5%. De resterende buffer in 2021 bedraagt dan 1,4 miljoen GSC. Om de markt te laten spelen is het aanhouden van een buffer van 2 à 2,3 miljoen certificaten optimaal.

2.4.3. Warmte-krachtencertificaten

Volgens het huidige beleid is voorzien dat het quotum voor WKC daalt van 11,2% naar 9,3% in 2019 en verder afneemt naar 7% vanaf 2020. In dit BAU-scenario neemt het cumulatief overschot verder toe. Indien het quotum van 11,2% behouden blijft, dan krijgen we een dalend verloop van het cumulatief overschot vanaf 2022 omdat er meer certificaten moeten worden ingeleverd dan het verwachte aantal uitgereikte WKC.

In de figuur hierna is de evolutie van het cumulatief overschot weergegeven indien met het beschikbaar saldo van de verhoogde energieheffing in het Energiefonds in 2017 (na goedkeuring notificatiedossier EC) een eenmalige opkoop van 12,5 miljoen WKC's zou worden gefinancierd. Hiervoor is een budget van ongeveer 250 miljoen euro nodig. De resterende buffer in 2026 bedraagt 3 miljoen WKC. Bij de WKC is een optimale buffer 2,5 à 2,8 miljoen certificaten.

3. Maatregelen “begroting”

Zoals hierboven uiteengezet wordt het quotum verhoogd van 20,5% naar 21,5%. Verder zal de basisenergieheffing aangepast en gemoduleerd worden: beschermde afnemers (betalen 0 euro, niet-professionele afnemers 5 euro. Daarnaast betalen de professionelen op laagspanning 94,5 euro, op middenspanning 1.800 euro en op hoogspanning 10.500 euro.

Verdeling afnamepunten (informatie afkomstig van de VREG):

Laagspanning

- Beschermde afnemers: 221.308
- Niet-professionele afnemers: 2.545.283
- Professionele: 597.528

Middenspanning: 22.708

Hoogspanning: 382

Jaarlijks zal 114 miljoen euro opgehaald worden en zal dit voor volgende zaken aangewend worden:

- Financiering van de VREG: 5,7 MEUR
- Financiering groene warmte: 10 MEUR
- Investeringssteun kleine windmolens: 4,2 MEUR
- Investeringssteun batterijen: 1,2 MEUR
- Opkoop GSC 93 MEUR (1 miljoen certificaten PV particulieren)

Verder zullen de evoluties op de certificatenmarkt (zowel GSC als WKC) van nabij gemonitord worden en wanneer nodig bijgestuurd zodat er geen schulden noch overschotten opgebouwd worden.

4. Beleidsdoelstelling inzake hernieuwbare energieproductie.

De Vlaamse doelstelling voor 2020 belooft 25.074 GWh. Om deze doelstelling te behalen, zijn recent het Windplan, Zonneplan, energieplan en Warmteplan goedgekeurd. Deze plannen voorzien in een hele reeks bijkomende acties en projecten. De financiering van deze nieuwe acties en projecten zijn reeds verrekend, gezien de extra toe te kennen certificaten zijn verrekend in de prognoses. Desondanks blijft wellicht een tekort geraamd op grootte-orde 1.400 GWh onbestemd. Wanneer een overschot op een bepaalde technologie zou voorkomen of overheden, bedrijven en burgers zetten zich maximaal in, dan daalt het onbestemde gedeelte van de doelstelling. Het uiteindelijke onbestemde gedeelte kan in dat geval ingevuld worden met statistische aankoop.

27 september '17